

PĀVILS UN EFEZIEŠI

Sabata pēcpusdienai

NEDĒĻAS PĒTĪJUMIEM:

Ap. d. 18:18–21, Ap. d. 19:13–20:1; Ap. d. 20:17–38; Ef. 1:1, 2; Ef. 6:21–24; Ef. 3:13; Ef. 1:9, 10.

ATMIŅAS PANTS:

“Atklādams mums Savas gribas noslēpumu pēc Sava labā nodoma, kuru Tas, laikiem piepildoties, bija apņēmis novest līdz galam, visu apvienojot zem vienas galvas—Kristus, gan to, kas debesīs, gan to, kas virs zemes.” (Ef. 1:9, 10)

Jmēs kaut ko rakstām, tad mums ir nolūks to darīt, reizēm svarīgs. Ābrahāms Linkolns, piemēram, uzrakstīja savu slaveno Getisburgas uzrunu 1863. gadā pēc šausmīgās postažas, ko radīja Amerikas pilsoņu karš, kurā dzīvību zaudēja 7000 kareivju. Šajā uzrunā, piesaucot valsts dibinātājus, Linkolns pauda pārliecību, ka Pilsoņu karš ir galējais pārbaudījums tam, vai 1776. gadā radītā tauta izturēs vai “pazudīs no zemes”.

Pāvīlam ir dziļš nolūks, kas motivē viņu rakstīt šo vēstuli. Daļēji tāpēc, ka viņš bija apcietinājumā (Ef. 3:13, Ef. 6:20), un daļēji efezieši bija kārdināti zaudēt drosmi vajāšanu un kārdināšanu dēļ. Pāvils atgādina viņiem, kas notika, kad viņi atgriezās, pieņemot Kristu kā savu Glābēju un kļūstot par draudzes daļu. Viņi ir kļuvuši par Kristus miesu (Ef. 1:19–23, Ef. 4:1–16), par tempļa būvmateriālu (Ef. 2:19–22), Kristus līgavu (Ef. 5:21–33) un labi apgādātu armiju (Ef. 6:10–20). Viņiem ir stratēģiska loma Dieva lielā plāna piepildīšanā, lai apvienotu visu Kristū (Ef. 1:9, 10). Pāvils raksta, lai pamodinātu ticīgos Efezā un viņi pilnībā apzinātos savu kā Kristus sekotāju identitāti un priekštiesības.

Iepazīsties ar šīs nedēļas tēmu, lai sagatavotos Bībeles izpētei 1. jūlijā.

Pāvils – Efezas evaņģēlists

Ko Pāvils dara savā pirmajā Efezas apmeklējumā otrā misijas ceļojuma beigās?
(Ap. d. 18:18–21)

Efeza bija viena no lielākajām pilsētām Romas impērijā ar aptuveni 250 000 iedzīvotājiem. Tā bija galvaspilsēta vienai no bagātākajām impērijas provincēm – Āzijas provincei, kas aizņēma lielu daļu no mūsdienu Mazāzijas. Pāvila dienās province piedzīvoja izaugsmes un labklājības laikus. Kā ostas pilsēta Efeza atradās daudzu zemes ceļu krustpunktā. Lai gan pilsētas iedzīvotāji pielūdza daudzas dievības, starp tām pārākā bija Artemīda, kas tika uzskatīta par pilsētas aizsardzības dievieti. Viņas pielūgsmē bija pilsoņu ceremoniju, sporta spēļu un gadskārtu svinību centrā (romieši Artemīdu sauca par Diānu; skat. Ap. d. 19:24, 35).

Pāvils vēlāk atgriežas Efezā sava trešā misijas ceļojuma laikā (Ap. d. 19:1–12) un paliek tur trīs gadus (Ap. d. 20:31). Apustulis pavada Efezā nozīmīgu laika posmu ar nolūku nostiprināt tur kristietību.

Kāds dīvains notikums Efezā vada uz plaši izplatītu godbijību pret Kungu Jēzu?
(Ap. d. 19:13–20)

Lūka stāsta dīvainu stāstu par septiņiem ceļojošiem jūdu izcelsmes garu izdzinējiem. Gan Jēzus, gan Pāvila vārdu iepīšana buramvārdos izrādās šiem eksorcistiem riskants pasākums. Kad ziņa izplatījās pa pilsētu, “viņus visus pārņēma bailes, un viņi slavēja Kunga Jēzus vārdu” (Ap. d. 19:17). Notikumam bija arī dziļa ietekme uz dažiem, kas jau bija kļuvuši ticīgi. Viņi nāca publiski sadedzināt savas dārgās maģijas mākslas rokasgrāmatas, kuru vērtība bija “piecdesmit tūkstoš sudraba gabalu” (Ap. d. 19:19). Kopā ar plašāku pilsētas iedzīvotāju pulku ticīgie mācās, ka Jēzus pielūgsmi nedrīkst atšķaidīt ar kaut kā cita pielūgsmi.

Uz ko norāda šo grāmatu sadedzināšana, pat ja tās viņiem bija maksājušas tik dārgi?
Ko tas stāsta par pilnīgu nodošanos Kungam?

Dumpis amfiteātri

Izlasi Ap. d. 19:21–20:1. Kādu mācību mēs varam gūt no šī stāsta? _____

Pāvila liecināšana lielajā, izsmalcinātajā Efezā bija tik efektīva, ka tā ietekmēja svarīgu pilsētas ekonomisko motoru – tūrismu, kura centrā bija Artemīdas templis. Un kas tas bija par templi! Šī krāšņā būve sastāvēja no 127 pilāriem, katrs no tiem bija 60 pēdas augsts, tie bija veidoti no balta marmora – augstu novērtēta skulptūru materiāla. 36 no šiem pilāriem bija pārveidoti un klāti ar zeltu, kas templim piešķīra viena no septiņiem senās pasaules brīnumiem slavu.

Noraizējies, ka Pāvila anti-elkdievīgā retorika mazinās tempļa finansiālo atbalstu (Ap. d. 19:27), sudrabkalis Demetrijs sakūdīja savus amata brāļus uz nemieriem. Strauji augošais un satrakojošs pūlis no tirgus laukuma ātri nonāca lielajā amfiteātri, kurā varēja sasēsties 25 000 cilvēku. Tur nemieri turpinājās un ļaudis divas stundas sauca: “Varena ir efeziešu Artemīda!” (Ap. d. 19:34) Pēc tam, kad pilsētas ierēdnis pūli izklīdināja, Pāvils tikās ar ticīgajiem un atstāja pilsētu.

Sava trešā misijas ceļojuma beigās Pāvils satiekas ar Efezas draudzes vecajiem. Kā tu apkopotu Pāvila bažas? (Skat. Ap. d. 20:17–38.) _____

Lūk, hronoloģija Pāvila saistībai ar Efezu:

- 52. g.** Pāvila pirmā īsā vizīte Efezā (Ap. d. 18:18–21).
- 53.–56. g.** Pāvila trīs gadus ilgā kalpošana Efezā (Ap. d. 19:1–20:1). Tuvojoties šī laika beigām, viņš saraksta Pirmo vēstuli korintiešiem (1. Kor. 16:5–9).
- 57. g.** Esot Miletā, Pāvils satiekas ar vecajiem no Efezas (Ap. d. 20:17–38).
- 62. g.** Pāvils saraksta Vēstuli efeziešiem, iespējams, esot ieslodzījumā Romā.

“Tāpēc esiet nomodā, pieminēdami, ka es trīs gadus nakti un dienu neesmu mitējis ar asarām ikvienu pamācīt.” (Ap. d. 20:31) Kā tu domā, no kā Pāvils brīdinātu mūsdienu draudzi un kāpēc? _____

Klausoties Vēstuli efeziešiem

Pāvils rakstīja Vēstuli efeziešiem, lai tā tiktu lasīta skaļi Efezas ticīgajiem draudzes namos. Pēc Pāvila aiziešanas kristīgā kustība Efezā bija augusi un vairojies māju un dievnamu skaits. Agrīnajiem ticīgajiem būtu bijis svarīgi, ja Tihiks, kas bija draudzes dibinātāja apustuļa Pāvila personīgais pārstāvis, atrastos viņu vidū un lasītu vēstuli no Pāvila. Kā pašā vēstulē ierosināts, sapulcējusies ļaužu grupa iekļāva mājsaimniecības locekļus – tēvu, māti, bērnus un vergus (Ef. 5:21–6:9). Tajā laikā mājsaimniecība iekļāva arī citus – klientus (brīvus cilvēkus, kas bija atkarīgi no mājas saimnieka atbalsta) un pat pircējus. Līdz ar to arī viņi varēja būt klāt, kā arī citu mājsaimniecību locekļi.

Saistībā ar zemāk esošo vēstules konspektu izlasi visu vēstuli, ieteicams, skaļi (tas aizņems aptuveni 15 minūtes). Kādas tēmas izskan vēstulē kopumā? _____

1. Sākuma sveiciens (Ef. 1:1, 2).
2. Ievada svētības (Ef. 1:3–24).
3. Lūgšana par ticīgajiem, lai viņi saņemtu Kristus gudrību (Ef. 1:15–23).
4. Reiz garīgi miruši, tagad augšāmcēlušies ar Kristu (Ef. 2:1–10).
5. Kristus rada draudzi no jūdiem un pagāniem (Ef. 2:11–22).
6. Pāvils kā Kristus sludinātājs pagāniem (Ef. 3:1–13).
7. Lūgšana par ticīgajiem, lai viņi piedzīvotu Kristus mīlestību (Ef. 3:14–21).
8. Turēties pie draudzes vienotības Garā (Ef. 4:1–16).
9. Dzīvot jaunu, vienotību veicinošu dzīvi (Ef. 4:17–32).
10. Staigāt mīlestībā, gaismā un gudrībā (Ef. 5:1–20).
11. Īstenot Kristus veidotu mīlestību kristiešu mājās (Ef. 5:21–6:9).
12. Stāvēt kopā: draudze kā Dieva armija (Ef. 6:10–20).
13. Noslēguma sveiciens (Ef. 6:21–24).

Kāda galvenā tēma atklājas šajā vēstulē? Ko tā tev atklāj? Kuri punkti īpaši skar mājas? _____

Efezieši savā laikā

Kā Pāvils iesāk un noslēdz vēstuli ticīgajiem Efezā? Ko mēs varam mācīties par viņa visdziļākajām ilgām viņu dzīvē? Skat. Ef. 1:1, 2; Ef. 6:21–24. _____

Vēstules sākumā Pāvils norāda, ka viņš ir tās autors (Ef. 1:1). Vēstules vidū Pāvils atkal nosauc sevi vārdā, apzīmējot sevi kā “Jēzus Kristus cietumnieks jums, pagāniem” (Ef. 3:1, NKJV). Tuvu vēstules beigām viņš atkal runā par savu ieslodzījumu (Ef. 6:20) un noslēdz ar personīgiem vārdiem (Ef. 6:21, 22). Lai gan daži pētnieki noliedz, ka vēstuli būtu rakstījis Pāvils, ir svarīgi atzīmēt, ka vēstulē skaidri atklāts, ka Pāvils ir tās autors. Lielākā daļa kristiešu pieņem Pāvilu kā vēstules autoru, un tas ir pamatoti.

Kā Pāvils raizējas par sava apcietinājuma ietekmi uz ticīgajiem Efezā? Skat. Ef. 3:13.

Šķiet, ka Vēstule efeziešiem ir rakstīta tajā pašā laikā, kad Pāvils raksta citas vēstules no cietuma – Vēstuli kolosiešiem (skat. Kol 4:7, 8) un Filemonam. Šķiet, ka ir arī pagājis ievērojams laiks kopš Pāvila kalpošanas Efezā (Ef. 1:15; Ef. 3:1, 2). Pāvils, iespējams, sarakstīja Vēstuli efeziešiem, atrodoties cietumā Romā ap 62. gadu.

Vēstulē efeziešiem Pāvils piedāvā nelielas raksturīgās iezīmes attiecībā uz situāciju, kādā atrodas viņa klausītāji Efezā. Viņa redzesloks ir plašs. Viņš runā par lielu laika posmu, sākot ar Dieva lēmumu, kas pieņemts “pirms pasaules radīšanas” (Ef. 1:4) un plaši atspoguļo lielās tēmas par Dieva glābšanu, kas piedāvāta Kristū. Vēstulē izmantots pacilāts, literārs stils, ar gariem teikumiem, atkārtotiem izteicieniem un oriģinālām metaforām. Pāvils izmanto šādu stilu arī citur (piem., Rom. 8:31–39), bet Vēstulē efeziešiem tas ir koncentrētā veidā, valoda satur daudz slavēšanas, lūgšanu un pielūgsmes vārdu, un frāžu (Ef. 1:3–14, Ef. 1:15–23, Ef. 3:14–21), kā arī rūpīgi veidotus, ļoti retoriskus pantus (piem., Ef. 4:1–16, Ef. 5:21–33, Ef. 6:10–20).

Vēstule efeziešiem – piesātināta ar Kristu

Kā Pāvils paziņo savas vēstules tēmu? Ef. 1:9, 10 _____

Kā var apkopot Vēstules efeziešiem vēsti? No cietuma Pāvils izsaka vīziju Dieva plānam, kas centrēts Kristū, attiecībā uz laiku piepildīšanos un draudzes lomu tajā. Dievs ir rīkojies Kristū, lai īstenotu Savu plānu “novest līdz galam, visu apvienojot zem vienas galvas – Kristus, gan to, kas debesīs, gan to, kas virs zemes” (Ef. 1:10), un Viņš to darīja, radot draudzi kā vienību, kas sastāv no vienas jaunas cilvēces un ko veido gan jūdi, gan pagāni (Ef. 2:14). Ticīgie ir aicināti rīkoties saskaņā ar šo dievišķo plānu, dodot signālu jaunā spēkiem, ka Dieva augstākais nolūks tiek izpildīts (Ef. 3:10).

Kā teikts Ef. 1:9, 10, vienotība, kas Dievam ir padomā, ir centrēta Kristū. Tāpēc nav pārsteigums, ka Vēstule efeziešiem tik daudz stāsta par Kristu, ka tā visur slavē Dieva darbus Kristū un svin ticīgo piekļuvi garīgajiem resursiem, kas viņiem piedāvāti Kristū. Pāvils izmanto frāzi “Kristū” un līdzīgas frāzes vairāk nekā 30 reizes un viscaur paaugstina Jēzu. Lasot vēstuli, ieraugiet šīs frāzes un esiet modri, ievērojot, cik daudz veidos Pāvils pievēršas Jēzum.

Pāvils cenšas no jauna aizdedzināt garīgu nodošanos Efezas ticīgajos, atgādinot viņiem, ka viņi ir daļa no draudzes jeb Dieva plāna, kā apvienot visus Kristū. Kur izmantots vārds “draudze” (“ekklēsia” grieķu val.), Pāvils ar to domā “universālu” draudzi jeb Dieva bērnus kopumā (nevis vietējo draudzi).

Pamatstratēģija, ko Pāvils izmanto, ir runāšana par draudzi, un viņš to dara, izmantojot dzīvas metaforas, no kurām četras izstrādātas detalizētāk:

1. Draudze kā miesa (Ef. 1:22, 23; Ef. 2:16; Ef. 3:6; Ef. 4:1–16, 25; Ef. 5:23, 29, 30).
2. Draudze kā celtne/ templis (Ef. 2:19–22).
3. Draudze kā līgava (Ef. 5:22–27).
4. Draudze kā armija (Ef. 6:10–20).

Katrs no šiem salīdzinājumiem savā veidā atklāj, kāds ir Dieva nodoms un nolūks attiecībā uz Savu draudzi.

Draudzē, kuras daļa tu esi, – septītās dienas adventistu draudzē – Dievs ir izveidojis dažādu tautību, dažādu valodu, dažādu rasu un kultūru kopienu (Atkl. 14:6, 7), kas parāda ceļu, kā piepildīt Viņa plānu apvienot visu Jēzū (Ef. 1:9, 10). Kā mēs varam strādāt saskaņā ar Dieva lielo plānu? _____

TĀLĀKIEM PĒTĪJUMIEM:

Stāsts par garu izdzinējiem, kas nevietā lietoja Jēzus un Pāvila vārdu (Ap. d. 19:13–20, skat. svētdienas tēmu), palīdz izskaidrot, kāpēc Pāvils Vēstulē efeziešiem tik daudz runā par varu. Daži jaunie ticīgie, būdami tikko pārliecināti par Jēzus visvarenību, iemeta savas dārgās maģijas rokasgrāmatas uguns liesmās. Ir atrasti aptuveni 250 papirusi un arī citi atradumi saistībā ar maģiju, rituāliem, buramvārdiem, formulām, lāstiem utt., kas līdzīgi šīm maģijas rokasgrāmatām. Šajos sējumos tiek dots padoms rīkot rituālus, lai pārliecinātu dievus, dievietes un garus darīt visu, ko viņiem liek.

Lūka mums stāsta, ka šie sējumi bija 50 000 sudraba monētu jeb 50 000 dienu algas vērti (ja mūsdienās prasmīgs strādnieks nopelna 80 dolāru dienā, tad šī summa ir 4 miljoni!).

Šīs detaļas parāda, cik svarīgi un nozīmīgi šie sējumi bija viņu ikdienas dzīvē. “Bija vajadzīga visvarenā Dieva iejaukšanās, lai viņi kļūtu pietiekami pārliecināti, ka viņiem ir pilnībā jānožēlo sava amuletu, burvestību, dievu piesaukšanas un tradicionālo līdzekļu izmantošana garīga spēka gūšanai.” (Clinton E. Arnold, Ephesians (Grand Rapids, MI: Zondervan, 2010), 34. lpp.)

Mēs esam nonākuši pie izpratnes, ka Vēstule efeziešiem ir uzrakstīta ticīgajiem, kam nepieciešamas pamācības, “kā tikt galā ar pastāvīgo ļauno kosmisko ‘spēku’ uzbrukumiem”. (Clinton E. Arnold “Power and Magic: The Concept of Power in Ephesians” (Grand Rapids, MI: Baker Books, 1992), 165. lpp.) Pāvila atbilde ir Vēstule efeziešiem, norādot uz Kristu, kas ir paaugstināts pāri visām citām varām (Ef. 1:20–23), un uzsverot, cik pārāks ir spēks, ko Dievs dod ticīgajiem (Ef. 2:15–19, Ef. 3:14–21, Ef. 6:10–20).

JAUTĀJUMI PĀRRUNĀM:

1. Kādi spēki un varas ir aktīvi šodienas pasaulē un tavā dzīvē? Kā šie spēki atklājas, kārdinot ticīgos tos godāt un parādīt tiem cieņu, nevis palikt nedalāmi uzticīgiem paaugstinātajam Kristum?

2. Dieva “laika pilnības” plāna kontekstā, kas ietver visa apvienošanu Kristū, Pāvils pauž cerību nākotnei. Izpēti, kā viņš izmanto vārdu “cerība” Ef. 1:18, Ef. 2:12 un Ef. 4:4. Kāpēc viņš tic, ka ir cerība nākotnei?

3. Kā Pāvils šajos pantos norāda uz lielo Kristus atgriešanās nākotnes cerību? Ef. 1:13, 14; Ef. 1:21; Ef. 2:7; Ef. 4:30; Ef. 5:5. Ko šī cerība nozīmē mums šodien?